

İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin ve Ailelerin Okul Aile İş Birliğine İlişkin Algıları

Mehmet Hicabi Utandı*¹, Engin Şimşek²

¹İzmit Hızır Reis Primary School, Republic of Türkiye Ministry of National Education, Türkiye, mhicabiutandi@gmail.com

²İzmit Leyla Atakan Primary School, Republic of Türkiye Ministry of National Education, Türkiye, simsekengin@hotmail.com

(Received: 08 March 2024, Accepted: 12 March 2024)

(4th International Conference on Innovative Academic Studies ICIAS 2024, March 12-13, 2024)

ATIF/REFERENCE: Utandı, M. H. & Şimşek, E. (2024). İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin ve Ailelerin Okul Aile İş Birliğine İlişkin Algıları. *International Journal of Advanced Natural Sciences and Engineering Researches*, 8(2), 304-315.

Abstract – Eğitim-öğretim faaliyetlerinin istenilen amaca ulaşması ve çocuğun toplumsallaşmasında okulun, öğretmenin, ailenin ve çevrenin etkisi büyüktür. İstenilen amaca ulaşabilmek, ülkenin geleceği olan çocukları iyi bir vatandaş ve insan olarak yetiştirebilmek için okul ve ailenin iş birliği içinde olması, birbirini bütünlemesi ve tutarlılık göstermesi gerekir. Ailede verilen eğitimle, okulda verilen eğitimin birbirini tamamlar nitelikte olması gerekir. Okulda ve ailede verilen eğitim birbirini desteklemediğinde hatta birbirini ters yönde etkilediğinde öğrencilerin toplumsallaşması gecikmektedir. Okul-aile ilişkilerinin uygulamadaki düzeyini bilme, okul-aile ilişkilerinin sorunlarına çözüm getirebilecek modeller geliştirilebilmesi ve eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi için çok önemlidir. Yapılan çalışma Kocaeli ili İzmit İlçesi içerisindeki bir ilkokulda bulunan okulda bulunan öğretmenler, okulda öğrencisi olan veliler ve öğrenciler ile sınırlı tutulup aşağıdaki sorular sorulup anket yapılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenler, okulda öğrencisi olan veliler ve öğrenciler için ayrı ayrı anketler hazırlanmıştır. Ankete verilen yanıtlar öğretmen, veli ve öğrencilerin görüşlerini tam olarak yansıtmaktadır. Araştırmada kullanılan istatistiksel çözümleme teknikleri araştırmanın amacına ve verilerin yapısına uygun olarak seçilmiştir. Öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin görüşleri alınarak uygulamadaki okul aile iş birliği düzeyi belirlenmiştir. Ayrıca ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin ve bu okulda öğrencileri bulunan ailelerin okul aile iş birliğine ilişkin algıları ve okul aile iş birliğinin uygulamadaki düzeyinin ne durumda olduğu tespit edilmiştir. Yapılan tespit ile bu konuda daha çok çaba sarfına gerek olup olmadığı anlaşılabilir. Çalışma sonucunda, okul aile iş birliğinin verimliliğini arttırmak için öğretmen ve velilerin desteğe ihtiyacı olup olmadığı anlaşılabilir, katılımın nasıl artırılabilirliği saptanabilir.

Keywords – Okul, Aile, Eğitim, Okul Aile İş Birliği.

I. GİRİŞ

Eğitim, seçilmiş ve kontrol edilebilir bir çevrenin etkisinde bireylerin kişisel gelişmesini sağlayan sosyal bir süreçtir. Eğitim, yeni yetişen kuşaklara, daha önceki nesillerin kültürel mirasını, bilgi, beceri ve tecrübelerini düzenli bir şekilde aktarma işidir. Diğer bir anlayışa göre eğitim, bireyin bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal becerilerinin, bireyin kendisi ve bağlı bulunduğu toplum için en uygun şekilde gelişmesidir [1-3].

Okul, belli bir yeri olan, daha önce belirlenmiş sürelerde devam eden, öğrenci ve öğretmeni olgusu sürekli değişen, toplumdaki birçok çevreye hitap eden, eğitim faaliyetlerini planlı ve programlı bir şekilde sürdüren, öğrenme ve öğretme faaliyetlerini organize bir ders faaliyeti olarak devam ettiren, genel ve mesleki çeşitlilikler içerisinde şekillendiren kuruluşlardır [4, 5].

Okullar toplumsal ve açık sistemlerdir. Okullara bu niteliği veren en önemli öge ise okulun girdisinin toplum olması ve toplumdaki aldığı bu girdiyi işledikten sonra yine topluma çıktı olarak sunmasıdır. Bu anlamda okullar toplumdaki ayrı düşünülmemektedir [6]. Günümüzde bir ülkenin her alanda kalkınabilmesi ve ilerleyebilmesi ülkenin sahip olduğu nitelikli insan gücüne bağlıdır. Nitelikli insan gücü, nitelikli eğitimin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda nitelikli eğitimin ise öğretmenin niteliği ile yakından ilgili olduğu söylenebilmektedir. Diğer bir ifadeyle medeniyet, öğretmenlerin görevlerindeki başarıları ile orantılı olarak değişmektedir. Eğitim kurumlarının temel görevi olan öğretim sürecinde öğretmenler başrolü oynamaktadır [7]. Örgün eğitim ve öğretim kurumlarında öğrencilerde istenilir davranış değişikliğini meydana getirmek üzere, eğitim-öğretim etkinliklerini planlama, gerekli fiziksel ortamı hazırlama, araç-gereç sağlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve sonucu değerlendirme gibi işlemleri yürütme sorumluluğu öğretmenlere aittir. Bu nedenle yetişen yeni nesillerin verimli, yapıcı ve yaratıcı niteliklere sahip birer meslek insanı, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarının bilincine varmış vatandaşlar olarak yetiştirilmelerinden birinci derecede öğretmenler sorumludur [7]. Öğretmenlerin kendilerine ait sorumlulukları yerine getirirken, öğrencilerin ailelerinin de öğretmenlerle iş birliği içinde olması ve onları desteklemeleri gerekmektedir.

Okul, kendini kültürü ile çevreye ve topluma tanıtmaktadır. Okulun kültürünü topluma düzgün ve anlaşılır olarak tanıtan yönetici, okul ile daha sağlıklı bir çevre, toplum ve aile ilişkisi geliştirebilir. Öğrenci velileri, okulun kültürünü tanıdıkları ölçüde, okula sahip çıkarlar. Okul kültürünün iyi tanıtılması, bazı çevresel olanakların, okulun örgütsel amaçlarını gerçekleştirme doğrultusunda kullanılmasını kolaylaştırabilir. Okul yöneticisinin okul kültürünü çevreye tanıtırken kullanabileceği bazı yollar bulunmaktadır. Bu yollar şu şekilde sıralanabilir: Geleneksel törenler düzenleme, kültürel ve sportif etkinlikler düzenleme, okulu tanıtıcı broşürler hazırlama ve yerel kitle iletişim araçlarından yararlanma [8].

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de zorunlu eğitim süresi geçmişe oranla daha uzun bir zamanı kapsamaktadır. Çocuğun okulda geçirdiği zaman, ailesi ve çevresi ile geçirdiği zamana göre geçmiş zamanlarda olduğu gibi daha azdır. Bu nedenle okul öğretmenlerinin, aile çevresinde de desteklenmesi gerekmektedir. Çocuklarına onları destekleyici bir ortam sağlayan aileler, sosyoekonomik durumları yetersiz olsa bile çocuklarının okul başarısına olumlu etki yapabilirler. Öğrencilerin okul başarılarını arttırmak hem ailelerin hem de okulun ortak problemidir. Okul ve aileler bu amacı gerçekleştirmeye yönelik programları düzenlemek ve uygulamak için birlikte çalışmalıdırlar [9].

II. OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİ

Okul aile birliklerinin temel ilkeleri Üçüncü Milli Eğitim Şurası'nda belirlenmiştir. Milli Eğitim Şurası döneminde Milli Eğitim Bakanı (M.E.B.) olan R. Şemsettin Sıralar imzasıyla yayınlanan genelgede; okul aile birliklerinin bir an önce kurulması istenmiş, konu ile ilgili hazırlanacak yönetmeliğin de daha sonra okullara gönderileceği belirtilmiştir. Genelgeden sonra ilk "Okul- Aile Birliği Yönetmeliği" yayınlanarak yürürlüğe girmiştir [10].

Türkiye'de okul aile iş birliğine verilen önem, M.E.B. tebliğler dergisinde belirtilmektedir. Tebliğ yayınında okullarda verilen eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin ailesinin ilgi ve yardımının gerekli olduğu vurgulanmakta ve okulda başlayan birçok eğitsel çalışmanın, öğrencinin

ailesinde ve okul dışındaki çevresinde tamamlandığı belirtilmektedir. Okulların okul aile iş birliği alanındaki görevleri, 2908 numaralı kanunla “okul yönetimini ailenin katkısını sağlamak üzere öğrenci veli ve ebeveynlerinin bir araya gelerek birlik ve dernek kurmalarına yardımcı olur. Ancak okul müdürü bu kuruluşları okul emrinde veya okula hizmet edecek kuruluşlar olarak görmeden aralarındaki ilişkileri ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri ile belirli ilkelere göre düzenler” şeklinde belirtilmektedir [11].

Okul- aile iş birliğinde öğretmen, öğrencilerin birey bazında benzerlik ve farklılıkların üstünde durarak, öğrencinin eğitim (okul) yaşantısına uyumunu kolaylaştırır. Okul- aile iş birliğinin temel konusu, yeni nesil yetişen öğrencilerin nerede, nasıl davranılacağı ve ortak stratejilerini nasıl geliştireceği konusudur [12].

Öğrencilerin başarısını etkileyen faktörler sıralandığında okul-aile iş birliği, okulların yapısı ve sosyoekonomik koşullarından daha ön sıralarda almaktadır. Öğretmenler ve okul yöneticileri öğrenciler ile beraber velilerin de eğitim sürecinin bir parçası olduğunu bilmeleri gerekmektedir. Okul yapısını oluşturan tüm öğeler, velileri sadece başta bulunan, öğrencinin sadece başarı durumunu öğrenmek, ya da bir problem olduğunda veya çağırıldığında okula gelen bireyler olarak değil, öğrencinin başarısında ve sağlıklı bir kişilik geliştirmesinde rol oynayan ortaklar olarak görmelidirler [13].

Öğrencinin okuldaki gelişimi, ailenin eğitime verdiği önem ile doğru orantılıdır. Okul aile iş birliğinin iki avantajı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, öğrencinin motivasyonunu arttırmaktadır. İkincisi ise, okulun yapısını, değerlerini ve standartlarını iyi tanıyan aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler [14].

Okul ile aileler arasında iletişim kurulması ve bu iki kurumun karşılıklı beklentileri çocuğun kapasitesini artırmasını sağlamaktadır. Bu iletişim için gerekli olan uygun ortamı okul yönetimi sağlamalıdır. Kurulan iletişime okul idaresinin değer, kendi meslektaşlarının ise destek verdiğini ve velilerin de bu durumdan memnun olduğunu gören öğretmenler, okul- aile ilişkisini başlatmaya gönüllü olacaktırlar. Öğretmen, aile ile iletişimde ilk adımı atan olmalıdır. Böylece öğrenci velilerinden olumlu karşılık görecektir. Ancak iletişim sadece velileri çocukları hakkında bilgilendirme ile yapmakla sınırlı kalmamalıdır.

Literatürde Okul aile iş birliği üzerine yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bilgin [15], “Ortaokullarda Okul İle Aile İşbirliği ve Sorunları” konulu araştırmasında “Çocuğun eğitiminden ilk sorumlu olan ailesidir.” düşüncesinden yola çıkarak, Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul İle Aile İşbirliği ve Sorunları” konusunda, okul yöneticisi, öğretmen ve ana babalardan oluşan 1525 kişi üzerinde yaptığı çalışmada çeşitli sonuçlara ulaşmıştır. Bunlar; Okul-aile iş birliği konusundaki yasal düzenlemelerin ilgililer tarafından benimsendiği ancak uygulama süreci konusunda öğretmen grubunun görüşlerinin olumsuz olduğu; öğretmenlerin, ana babaların yetersizliklerinden yakındıkları sonuçlarıdır. Araştırma sonucunda, Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin bazı maddelerinin hiç hayata geçirilemediği, okul ile aileler arasında açık bir iletişimin bulunmadığı belirlenmiştir.

Koçak’ın Kaplan’dan aktarılan [10] “Okul-Aile İletişiminin Engelleri” konulu yaptığı araştırmasında; yönetici öğretmen grubu ile ana-baba grubunun görüşleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunduğu sonucuna varmaktadır. Görülen sorunlarda saptanan engelleri, yönetici ve öğretmenlerin ana babalara oranla daha çok gözlemledikleri belirlenmiştir.

Demirbulak [14], konu ile yaptığı çalışmalarda, öğrenci başarısının okulların yapısı veya sosyal ve ekonomik koşullardan ziyade okul aile iş birliği ile arttığını tespit etmiştir. Ayrıca, öğrenme ve davranış sorunları olan öğrencilerin ailelerinin öğretmenlerle yaptıkları görüşmelerin notları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Öğrencinin ihtiyaçlarını belirleme ve buna bağlı olarak sağlıklı yönlendirme programının uygulanabilmesi için okulla iş birliğinin şart olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kazak [16]’ in “Okul-Aile İş birliği ve Sorunları” nı ele aldığı araştırmasında; okul aile iletişimine ilişkin, özetle aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır: i. Okul –aile birliğinin, okulun eğitim etkinlikleri ve yönetmelikleri konusunda, velileri bilgilendirmesi; velilere ve yöneticilere göre çoğunlukla, öğretmenlere göre ara sıra gerçekleşmektedir. ii. Okul- aile iş birliğinin ve koruma derneğinin çeşitli toplantılar düzenleyip, velileri davet etmesi, velilere ve öğretmenlere göre ara sıra gerçekleşirken, yöneticilere göre çoğunlukla gerçekleşmektedir. iii. Okuldan okul- aile birliğinin önemine dair çeşitli yazılar gönderilmesi yetersiz görülmektedir. Bu konuda yönetici, öğretmen ve veliler nadiren şeklinde görüş bildirmektedir. Yönetici, öğretmen grubuna göre de böyle yazılar İl Milli Eğitim Müdürlüklerinden nadiren gönderilmektedir. iv. Velilerin okulu ziyaret etmeleri, öğrenci ile ilgili bir sorun olduğunda

gerçekleşmektedir. Yönetici, öğretmen grubu bu amaçla yapılan ziyaretleri yetersiz bulmaktadır. v. Yönetici ve öğretmenlerin velilerle yaptığı toplantı ve görüşmelerde; velilere yeterli zamanın ayrılmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. vi. Veli toplantılarında maddi yardımın talep edilmesi durumunda; veliler toplantıya katılmayı bir sorun olarak görmediği halde, yönetici ve öğretmen grubuna göre; ara sıra problem olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Çeviş [17]' in "Denizli İli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin Yönetici, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi" konulu araştırmasında Okul-Aile iş birliğinin değerlendirilmesine ilişkin özetle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır: i. Okul-aile iş birliği ve iletişimde var olan durum düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu bulgulanmıştır. Öğretmenlerin okul- aile iş birliği ve iletişimine daha olumlu yaklaştığı görülmüştür. ii. Okul-aile iş birliği ve iletişimde olması gereken durum düzeyinde anlamlı farklılıklar olduğu bulgulanmıştır. Yöneticilerin Olması gereken durum düzeyinde ortalamalarının daha yüksek olduğu, velilerin olması gereken durum düzeyinde ortalamalarının daha düşük çıktığı görülmüştür. Bunun nedeninin velilerin, okul-aile iş birliği ve iletişiminden memnun olmadıkları gibi, iletişimin geleceğinden de beklentilerin olumsuz olduğu söylenmiştir. iii. Okul-aile iş birliği ve iletişimi var olan ve olması gereken düzeyde velilerin cinsiyetine göre anlamlı farklar olduğu bulunmuştur. Verilerin yorumlanmasından bayan velilerin okul- aile iş birliği ve iletişimi konusunda erkek velilerden daha duyarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaplan [10]' nın "İlköğretim Okulları I. Kademe Okul-Aile İş birliği Mevcut Durumu ve Bir Model Önerisi" konulu değerlendirmesinde, şu sonuçlara ulaşılmıştır: i. Okul-aile birliği yaptığı çalışmalarda velileri yeterince bilgilendirmemektedir. Okul ve ailenin birbiri ile sürekli iletişimini sağlayacak çalışmalar yapılmamaktadır. ii. Veliler; okul-aile iş birliği çalışmalarının yürütülmesinde yönetici ve öğretmenleri istekli ve yeterli gördüğü halde, yönetici ve öğretmenler, velileri bu konuda istekli ve yeterli görmemektedir. iii. Okul ve ailenin iletişimde; yöneticiler, öğretmenler ve veliler iletişime açıktır. Ev ziyaretlerinin iletişimin gelişmesinde önemli bir yeri olduğu halde, bu ziyaretler gerçekleşmemektedir. iv. Okulun ve ailenin öğrenciye karşı tutumlarında; çocuğun ders başarılarının ödüllendirilmesinde, çocuğa zaman ayırmada, ders başarısının artmasında güzel sözlerle onu motive etmesinde ve çocuğun duygusal ve sosyal davranışlarına önem verme konusunda, öğretmen ve veli grubu olumlu görüşlere sahiptir. v. Okulda yürütülen eğitim faaliyetlerinde, çocuğun olumsuz davranışlarında aileler ve okul birbirini suçlamaktadır. vi. Çocuğun eğitiminde; aile, okulun en önemli destekçisidir. Bu çalışmada velilerin okul yönetiminin kararlarına katılmasını sağlayacak yasal mekanizmaların oluşturulması görüşüne, yönetici- öğretmen ve veliler olumlu bakmaktadır. vii. Veli toplantılarını ekonomik amaçlı toplantılar olarak görme konusunda; veli ve öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu toplantılar, öğretmenlere göre ekonomik, amaçlı toplantılar olarak görülmektedir. Veliler ise, bu toplantıları ekonomik amaçlı görmemektedir.

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örneklem, verilerin toplanmasında yararlanılan ölçme aracının hazırlanması ve uygulanması ile verilerin çözümlenmesine yönelik kullanılan istatistiksel teknikler yer almaktadır.

Araştırma, var olan durumu ortaya koymayı amaçlayan betimsel nitelikte bir araştırma olup, bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır [18]. Araştırmanın evrenini Kocaeli ili merkez ilkokullarında görev yapan öğretmenler, bu kurumlarda okuyan öğrenciler ve öğrenci velileri oluşturmaktadır. Örneklem ise, araştırma evreninde yer alan Kocaeli ili İzmit ilçesinde yer alan bir ilkokulda görev yapan 51 öğretmen, 220 öğrenci ve 180 veliden oluşmaktadır. Okulda seçilen öğrenciler ve velileri rasgele ve yansız olarak seçilmiştir.

Bu çalışmada veri toplama amacıyla, araştırmanın amacını kapsayan anketler uygulanmıştır. Anket formları; öğretmenlerin, ailelerin ve öğrencilerin okul aile iş birliğine yönelik görüşlerini saptamak için araştırmacı tarafından uzman görüşleri ve kaynak taraması yapılarak hazırlanmıştır. Öğretmen, veli ve öğrenciler için anket formu ayrı ayrı geliştirilmiştir. Anket formları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci ve velilerin kişisel özelliklerine yöneliktir. Öğretmen

anketinin ikinci bölümü üç kısımdan oluşmaktadır. İlk altı soruda veli ziyaretleri, yedinci soru ile on beşinci sorular arasında öğretmenlerin velilerin tutumları hakkındaki görüşler, on altı ile yirmi üç numaralı sorular ise veli toplantılarının içeriği hakkındaki öğretmen görüşleri hakkında sorular sorulmuştur.

Veli anketi toplam 25 sorudan oluşmaktadır. İlk altı soru veli ziyaretleri hakkındaki görüşleri, yedinci soru ile on sekizinci sorular arasında velilerin öğretmenlerden beklentilerini, on dokuzuncu soru ile yirmi beşinci maddeler arasındaki sorular ile veli toplantılarının içeriğine yönelik görüşlerin tespiti için anket formu oluşturulmuştur. Öğrenci anket formunun ikinci bölümü 13 sorudan oluşmuştur. Öğrencilerin okul-aile ilişkileri hakkındaki görüşlerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Anket öğretmen, öğrenci ve velilere, araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, 51 öğretmen, 180 veli ve 220 öğrenci anketi değerlendirmeye alınarak elde edilmiştir.

Bu araştırmanın verileri anket sorularına verilen cevaplardan oluşacaktır. Verilerin çözümlenmesi bilgisayarda araştırmacı tarafından SPSS programı kullanılarak yapılmıştır. Anket yoluyla elde edilen verilerin frekans, yüzde aritmetik ortalama, S.S ve Sig. (2 tailed) dağılımı çıkarıldıktan sonra, sonuçlar öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerine göre yorumlanmıştır. Öğretmen ve veli görüşleri arasında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Aritmetik ortalama aşağıdaki şekilde değerlendirilip yorumlanmıştır. Beşli derecelendirme ölçeğinde 1, 2,3,4,5 seçenekleri ve bunların 4 aralığı vardır. $4/5 = 80'$ dir. Buna göre:

1.00-1.80= Her Zaman Katılıyorum

1.81-2.60= Çoğunlukla Katılıyorum

2.61-3.40= Ara sıra Katılıyorum

3.41-4.20= Katılmıyorum

4.21-5.00= Hiçbir Zaman Katılmıyorum olarak yorumlanmıştır.

Öğretmen ve veli görüşleri arasında anlamlı farkın olup olmadığı test edilmiştir. Çözümlemede değişken sayısı iki olduğundan “t” testi kullanılmış ve önem düzeyi ,05 olarak alınmıştır.

IV. OKUL- AİLE İŞ BİRLİĞİ HAKKINDAKİ ÖĞRETMEN, VELİ VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ, BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde problemin çözümlenmesi amacıyla, araştırmaya katılan öğretmen, veli ve öğrencilerden toplanan verilerin işlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Araştırmaya katılan ilkokuldaki öğretmen, veli ve öğrencilerle ilgili kişisel bilgilere ilişkin bulguları ile İlkokul öğretmeni, veli ve öğrencilerinin okul-aile iş birliğinin uygulamadaki düzeyi hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgu ve yorumlar bulunmaktadır.

Ankete cevap veren, öğretmenlerin %51'i kadın, %49'u erkektir. Ankete cevap veren velilerden %66,7'si kadın, %33,3'ü erkektir. Ankete cevap veren öğrencilerden %47,3'ünü kızlar, %52,7'sini erkekler oluşturmaktadır. Anket sorularını cevaplayan öğretmen ve velilerin çoğunluğunu kadınlar oluştururken, öğrencilerin çoğunluğunu ise erkekler oluşturmuştur. Ankete cevap veren öğretmenlerin yaş ortalamasına bakıldığında % 41,2'lik oranla 41-50 yaş birinci sırada yer almaktadır. % 31,4 ile 31- 40 yaş arasındaki öğretmenler ikinci sıradadır. Üçüncü sırayı %13,7 ortalaması ile 20- 30 yaş ve 51- 60 yaş arasındaki öğretmenler eşit ortalama ile paylaşmaktadır. 51 öğretmenden; meslekteki kıdemi 26 yıldan fazla olan öğretmenler, %37,3'lük bir oranla anket sorularına daha fazla cevap vermişlerdir. Bunu sırayla, %19,6 oranında 6-10 yıllık öğretmenler, %15,7 oranında 16-20 yıllık öğretmenler takip etmiştir. %11, 8'lik bir oranla 0-5 yıllık öğretmenler ile 11-15 yıllık öğretmenler dördüncü sırayı paylaşmaktadırlar. %3,9'luk bir oranla 21- 25 yıllık öğretmenler, ankete en az sayıda cevap vermiştir. Ankete cevap veren öğretmenlerden %52,9'unu branş öğretmenleri %47,1'ini sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %98'i öğrenci velilerinin orta sosyo-ekonomik düzeyde bulduklarını bildirirken, %2'lik bir kısmı velilerin üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunduğunu bildirmiştir. Öğretmenlerden hiçbiri, alt sosyo- ekonomik bir çevre bulunmadığı cevabını vermiştir. Öğretmenlerin görüşlerine göre velilerin çok büyük bir kısmı orta sosyo-ekonomik çevredendir. Ankete cevap veren öğretmenler, kendileri ile en çok iş birliği içinde olan velilerin %58, 8'lik bir oranla lise ve dengi okul mezunu olduğunu ifade etmişlerdir. Üniversite mezunları % 19,6'lık oranla ikinci sırada, %11,8'lik oranla ortaokul mezunları üçüncü sırada, %5,9'luk oranla okur- yazar olan veliler dördüncü sıradadır. En az iş birliği içinde olan veliler, %3,9 ile ilkokul mezunu olan velilerdir.

Ankete cevap veren velilerden %66,7' si kadın, %33,3'ü erkektir. Araştırmaya katılan 180 veliden, 31-40 arasındaki veli grubu 105 kişidir ve yüzdelik oranı %58,3' tür. %37,2 ile 41-50 yaş arasındaki veliler ikinci sırada, %2,8 ile 20- 30 yaş arasındaki veliler üçüncü sırada yer almaktadır. %1,7'lik oranla yaşı 51-60 arasında olan veliler, en az sayıda ankete katılmıştır. Ankete cevap veren velilerin eğitim seviyeleri incelendiğinde %37,8'lik bir oranla lise veya dengi okul mezunları birinci sırada yer almaktadır. Velilerin %26,1'lik kısmını ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. %16,1'lik oranla ortaokul mezunu veliler ve üniversite mezunu veliler üçüncü sırada yer almaktadır. En az ankete cevap veren veliler, 3,9 oranında okur- yazar olan velilerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan velilerden okul aile üyesi olmayanların sayısı 172'dir ve yüzdelik oranı %95,6' dır. Ankete cevap veren velilerden 8 tanesi aile birliğine üyedir ve yüzdelik oranı %4,4' dür.

Ankete cevap veren öğrencilerden %47,3'ünü kız öğrenciler, %52,7'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Ankete çeşitli sınıflardan toplam 220 öğrenci katılımcı olarak cevap vermiştir.

Bu bölümde okul-aile iş birliği hakkında öğretmen, veli ve öğrenci görüşlerini almaya yönelik sorulara verilen cevaplarla ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Öğretmenler, velilerin çocukları ile ilgili bir problem olduğunda, kendilerini her zaman ve çoğunlukla ziyaret ettiklerini ifade etmişlerdir (%68,6). Velilerin, çocuklarının başarı düzeyini öğrenmek için kendilerini çoğunlukla ziyaret ettiğini düşünen öğretmenler 26 (%51) kişidir. %47'si velilerin, çocuklarının okula devam durumunu öğrenmek amacıyla ziyaretlerinin çoğunlukla ve ara sıra gerçekleştiği görüşündedir. %19,6'sı ise velilerin, çocuklarının devam durumunu öğrenmek amacıyla kendilerini hiçbir zaman ziyaret etmediğini ifade etmiştir. Öğretmenler, velilerin çocuklarının okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek amacıyla kendilerini çoğunlukla ve ara sıra (%59,8) ziyaret ettiklerini ifade etmişlerdir. Velilerin, çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla kendilerini her zaman ve çoğunlukla ziyaret ettiklerini düşünen öğretmen sayısı 15 olup (%29), %17,6'sı ise bu konuda velilerin kendilerini hiçbir zaman ziyaret etmediği görüşündedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden yarıdan fazlası (%66,6) velilerle görüşmelerinin her zaman ve çoğunlukla kendi davetleri üzerine olduğunu ifade etmektedir.

Yukarıda öğretmenlerin veli ziyaretleri ile ilgili görüşlerinin yüzdeleri verilmiştir. Bu verilere göre, velilerin öğretmenleri ziyaretleri çoğunlukla çocukları ile ilgili bir problem olduğunda ve çocuklarının başarı durumlarını öğrenmek amacıyla gerçekleşmektedir. Velilerin, çocuklarının okula devam durumları hakkında bilgi edinmek için ziyaret etmeleri ise az seviyede gerçekleşmektedir. Bu da gösteriyor ki veliler için öncelikli olarak çocuklarının ders başarıları önemlidir. Çocuklarının okul disiplinine uyumu, sosyal ve psikolojik gelişimleri okul başarısından sonra yer almaktadır. Oysaki çocukların okulda başarılı olabilmeleri sağlıklı gelişimlerine ve disiplinli yaşamalarına da bağlıdır. Aileler bu konuların önemi hakkında öğretmenler tarafından bilgilendirilmelidir.

Öğretmenlerden %60,8'i velilerin, çoğunlukla ve ara sıra çocuklarının gelişimsel özelliklerini öğrenerek uygun önlemleri aldığını, %39,2'si velilerin okul yönetimini ve öğretmenleri destekleyen bir anlayışa sahip olduğunu, %29,4'ü bu konuda destekleyici bir anlayışa sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Öğretmenler, velilerin çoğunlukla (%49), çocuklarının okul dışındaki sosyal çevresini yakından takip ettiğini, %60,8'i çocuklarının ders çalışabilmesi için uygun ortamı hazırladıklarını düşünmektedir. Öğretmenler, velilerin çoğunlukla ve ara sıra (%71,6), çocuklarının istenmeyen davranışlarını ortadan kaldırmak amacıyla kendileriyle iş birliğine girdiğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin %66,7' si velilerin çoğunlukla ve ara sıra çocuklarının ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol ettiğini düşünürken, %29,4'ü velilerin bu kontrolleri yapmadığı görüşündedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden %33,3'ü velilere göre öğrencilerin ders başarısı yanında sosyal ve psikolojik gelişimleri ile de ilgilendiklerini düşünürken, %21,6'sı velilerin, çocuklarının sosyal ve psikolojik gelişimleri ile ilgilenmediklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerden %51'i velilerin, çocuklarının ders materyallerini zamanında temin ettikleri görüşündedir, %15,7 si ise materyallerin zamanında temin edilmediği görüşündedir. Öğretmenlerden %66,7 'si velilerin, toplantılarda söylenenleri önemseydiğini, %9,8'i ise toplantılarda söylenenlerin veliler tarafından önemsenmediğini ifade etmiştir.

Çocukların bir problemi olduğunda ailelerin ya da öğretmenlerin tek taraflı kararlar vermesi yanlış sonuçlar verebilmektedir. Bu nedenle bir problem olduğunda velilerin öğretmenlerle iletişime geçmesi iş birliği sürecinin önemli bir basamağının işlediğini göstermektedir. Çocuğun gelişiminde zihinsel, fiziksel

ve duygusal gelişim kadar sosyal gelişimlerinin de çok önemli olduğu vazgeçilmez bir gerçektir. Ailelere bunun önemi her fırsatta hatırlatılmalıdır.

Öğretmenlerin veli toplantılarına ait görüşleri şu şekilde sıralanmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu (%86,3) toplantılarda öğrencilerin başarı durumları hakkında velileri bilgilendirdiklerini ifade etmektedir. Öğretmenlerden %43,1'i okulun mali durumunun kötü olmasından dolayı ekonomik yardım istediğini, %39,2'si ekonomik yardım istemediklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu (%84,3) velileri, öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgilendirdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden %94,1'i velileri, çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda bilgilendirdiklerini, %2'si bu konuda velilere bilgi vermediğini ifade etmiştir. Öğretmenlerden büyük çoğunluğu (%94,1) velilere, çocuklarının daha başarılı olması için alınacak tedbirler hakkında bilgilendirdiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin %58,9'u okul aile birliği tarafından toplanan paraların nasıl kullanıldığını velilere açıklarken, %13,7'si toplanan paraların nasıl kullanıldığı hakkındaki bilgileri velilerle paylaşmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %62,7'si okul ile ilgili alınacak kararlarda velilerin görüşlerini aldığını, %7,8'i bu konuda hiçbir zaman velilerin görüşünü almadığını, %92,1'i öğrencilerle ilgili velilerin görüşünü aldığını ifade etmiştir.

Veli toplantılarının içeriği ile ilgili öğretmenlere uygulanan soruların yüzdeleri ve ortalamaları yukarıda verilmiştir. Toplantılarda öğretmenler; öğrencilerin başarı durumları hakkında, öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında, çocukların derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda ve çocuklarının daha başarılı olmaları için alınacak tedbirler hakkında velileri her zaman bilgilendirdikleri görüşündedir. Yönetim tarafından öğretmenlerin toplantılarda ekonomik yardım istemesini önleyecek tedbirler alınmalıdır. Ekonomik yardım talepleri velileri okuldan soğutan başlıca sebeplerdendir. Okulla ilgili alınacak kararlarda da velilerin görüşünü almak, velileri okula çekmek için gereklidir. Alınan kararlarda kendi görüşünün de olduğunu bilen veliler, kararların gerçekleşmesi için daha çok çalışacaklardır.

Velilerin veli ziyaretleri, veli tutumları ve veli toplantıları hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgu ve yorumlar aşağıda yer almaktadır. Velilerin %62,2'si çocuğu ile ilgili bir problem olduğunda her zaman okulu ziyaret ettiğini %2,2'si ise çocukları ile ilgili bir sorun olduğunda okulu hiçbir zaman ziyaret etmediğini, %64,4'ü çocuğunun başarı düzeyini öğrenmek ve arttırmak için her zaman ve çoğunlukla okulu ziyaret ettiğini ifade etmiştir. Velilerden %26,7'si her zaman çocuğunun okula devam durumunu öğrenmek amacıyla okulu ziyaret ettiğini, %13,9'u çocuklarının okula devam durumunu öğrenmek için hiçbir zaman okulu ziyaret etmediklerini ifade etmişlerdir. Velilerin %55'i çocuğunun okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek için okulu ziyaret ettiklerini, %6,1'i bu konuda okulu hiçbir zaman ziyaret etmediğini ifade etmiştir. Velilerin %48,3'ü çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla her zaman ya da çoğunlukla okulu ziyaret ettiğini ifade etmiştir. Velilerin %48,9'u okulu ziyaretlerinin öğretmenlerin isteği ve daveti üzerine olduğunu %17,8'i okulu ziyaretlerinin öğretmen daveti olmaksızın gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Yukarıdaki altı soruda velilerin okulu ziyaretleri ile ilgili yüzdeler verilmiştir. Bu yüzdeler bakıldığında veliler, çocukları ile ilgili bir problem olduğunda ve çocuklarının başarı durumlarını öğrenmek amacıyla okulu daha sık ziyaret etmektedir. Çocukların okula devam durumunu öğrenmek için ise okula çok fazla ziyaret yapmamaktadırlar. Buradan anlaşıldığı gibi veliler için birinci sırada çocuklarının başarı durumları yer almaktadır. Oysaki çocukların başarılı olabilmeleri için okul disiplinine uyumları, okula devam etmeleri çok önemlidir. Ailelere bunların önemini anlatıcı toplantılar düzenlenmelidir.

Velilerin öğretmenlerden beklentileri hakkındaki görüşleri aşağıda verilmektedir. Velilerin çoğunluğu (%82,2) çocuklarının başarıları hakkında bilgi sahibi olmak istediklerini, %87,2'si öğretimsel amaçlar ve yönetim süreçleri hakkında bilgilendirilmek istediklerini, %79,4'ü okulda yapılan değişimler hakkında bilgilendirilmek istediklerini ifade etmişlerdir. Veliler her zaman (%60,6) çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda öğretmenlerin yardımını beklediklerini ifade etmişlerdir. Velilerin %80'ni çocuklarına yeterli dikkat ve özenin gösterilmesini, %79,4'ü çocuklarına gerekli bilgi ve becerilerin öğretilmesini istediklerini ifade etmişlerdir. Velilerin %31,7'si okulda düzenlenecek çalışmalara her zaman davet edilmek istediğini ifade etmiştir. Velilerin %77,8'si çocuklarının girişimleri için desteklenmesini istediğini, %77,2'si toplantılarda güler yüze karşılanmak istediğini, %70'i görüşme ve toplantılarda

kendilerine yeterli zamanın ayrılmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca velilerin %73,3' okul ve eğitim sürecine ilişkin sorumluluklarının neler olduğunu da bilmek istediklerini ifade etmektedir.

Yukarıda velilerin öğretmenlerden beklentileri ile ilgili aritmetik ortalamalar ve yüzdelere verilmiştir. Verilenlere göre; veliler çocuklarının başarı durumları hakkında her zaman bilgi sahibi olmak istemektedir. Çocuklarına yeterli ilgi ve özenin gösterilmesini, yeterli bilgi ve becerilerin öğretilmesini beklemektedirler.

Velilerin veli toplantılarına ilişkin görüşleri şu şekilde olmuştur. Velilerin %64,4'ü veli toplantılarında, her zaman çocuklarının başarı durumları hakkında bilgi verildiğini, %62,8'i okulun mali durumunun kötü olmasından dolayı her zaman ve çoğunlukla ekonomik yardım istendiğini, % 3,3'ü toplantılarda, hiçbir zaman ekonomik yardım istenmediğini ifade etmiştir. Velilerden % 63,9'u öğrencilerin sosyal ve psikolojik durumları hakkında her zaman ve çoğunlukla, %56,1'i çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda her zaman ve çoğunlukla bilgilendirildiklerini ifade etmişlerdir. Velilerin %31,7 si okul aile birliği tarafından toplanan paraların nasıl kullanıldığını her zaman açıklandığını, %10 ise hiçbir zaman, okul aile birliği tarafından toplanan paraların nasıl kullanıldığı hakkında bilgilendirilmediklerini, %46,1'i okul ile ilgili alınacak kararlar hakkında her zaman ve çoğunlukla görüşlerinin alındığını %20,6' sını hiçbir zaman okul ile ilgili alınacak kararlar hakkında görüşlerinin alınmadığını ifade etmiştir. %67,3'ü her zaman ve çoğunlukla çocukları ile ilgili görüşlerinin alındığını, %8,3'ü ise hiçbir zaman, çocukları ile ilgili görüşlerinin alınmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin okul-aile iş birliğine ilişkin görüşleri şu şekilde olmuştur. Öğrencilerden %52'si veli toplantılarına katılmak istediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %42,3'ü, öğretmenlerinin toplantılardan önce konuşulacaklar hakkında kendilerini bilgilendirdiğini, %12,7'si ise bilgilendirilmediklerini, %43,6'sını toplantılardan sonra konuşulanlar hakkında velisi tarafından her zaman bilgilendirildiklerini, %17,3'ü veli toplantılarından sonra konuşulanlar hakkında, velisi tarafından hiçbir zaman bilgilendirilmediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %40,9'u hiçbir zaman velisinin toplantılardan sonra kendisine kızmadığını, %45'i öğretmenlerin toplantılardan kendi hatalarından bahsetmediklerini, %13,2'si toplantılarda öğretmenlerin çoğunlukla kendi hatalarından bahsetmediklerini ifade etmiştir. %2,3'ü "Veli toplantısında ailemin kendi hatasını bana yüklediğini düşünüyorum." sorusuna "Her zaman" cevabını vermiştir. %56,4' ü ise soruya "Hiçbir zaman" cevabını vermiştir. Bu sorunun aritmetik ortalaması 4,24 dür. Bu ortalamaya göre öğrenciler velilerinin hatalarını kendilerine hiç yüklemeyi düşünmektedir. Öğrencilerin %41,4'ü tiyatro, müzik gibi sosyal etkinliklerde her zaman ailesi tarafından desteklendiğini, %14,5'i sosyal etkinlikler konusunda ailelerinden hiç teşvik görmediğini, %56,4' ü ailesi tarafından sadece ders başarılarının önemli olmadığını, %15' i ise sadece ders başarılarının aileleri tarafından önemli olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerden %60,9'u okul başarısının artması için ailesinden teşvik gördüğünü belirtmiştir. Öğrencilerin %56,4' ü veli toplantısı olduğunda her zaman ailesinin toplantıya katılmak istediğini, %86,8'i, velilerinin kendileri ile ilgili okul toplantılarına katılmasından her zaman ve çoğunlukla değerli oldukları izlenimini edindiklerini, %53,2'si ailelerinin okulla görüşmesinin her zaman ve çoğunlukla gerçekleştiğini ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin Okul- Aile İş birliği ile ilgili görüşlerinin yüzdeleri ve aritmetik ortalamaları yukarıda verilmiştir. Öğrenciler, çoğunlukla velilerinin toplantılara katılmak istediğini ve ailelerinin bu toplantılara katılmasıyla kendilerini değerli hissettiklerini ifade etmiştir. Öğrenciler okul başarılarının artması için ailelerinden teşvik görmektedir. Veli toplantılarından sonra, veliler nadiren öğrencilere kızmaktadır. Öğrenciler ara sıra toplantılara katılmak istemektedir. Öğrencilerin sınıfla ilgili olarak konuşulacak bazı toplantılara katılmalarını sağlamak ve görüşlerini almak onların da görüşlerini almak açısından önemlidir. Toplantılardan önce öğretmenlerin, öğrencileri içerikle ilgili kısa bir şekilde bilgilendirmesi öğrencinin güvenini kazanma yönünden etkili olacaktır. Bu tür davranışlar öğrenci ile öğretmen iletişimini arttıracaktır.

Veli ve öğretmenlerin veli ziyaretleri hakkındaki görüşlerinin karşılaştırılması için t-testi uygulanmıştır. T-testi sonuçlarına göre; "Velilerin çocukları ile ilgili bir problem olduğunda okulu ziyaret etme durumları" ile ilgili veli -öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-2,633$, $p<0,05$). Buna göre veliler, çocukları ile ilgili bir problem olduğunda her zaman ($\bar{X}=1,65$), okulu ziyaret ettiklerini belirtirken, öğretmenlere göre veliler bu ziyaretleri çoğunlukla ($\bar{X}=2,05$) gerçekleştirmektedir. Velilerin çocuklarının başarı durumunu öğrenmek için okulu ziyaret etme durumları ile ilgili veli- öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için

yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-2,029$ $p<0,05$). Velilerin çocuklarının okula devam durumunu öğrenmek için okulu ziyaret etme durumları ile ilgili olarak veli- öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t- testi sonrasında veli öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-3,218$ $p<0,05$). Velilerin bu soruya verdikleri cevaplar ($\bar{X}=2,69$), öğretmen grubuna göre daha olumludur ($\bar{X}=3,37$). Velilerin, çocuklarının okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek amacıyla okulu ziyaret etme durumları ile ilgili olarak veli öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli-öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-2,624$, $p<0,05$). Veliler çocuklarının davranış ve çalışmalarını takip etmek için okulu ziyaret etmeleri konusunda ($\bar{X}=2,42$), öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir ($\bar{X}=2,92$). Velilerin, çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla okulu ziyaret etmeleri ile ilgili olarak veli öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli- öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-3,684$, $p<0,05$). Buna göre veliler, çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla okulu çoğunlukla ($\bar{X}=2,60$), ziyaret ettiklerini belirtirken, öğretmenlere göre veliler bu ziyaretleri ara sıra ($\bar{X}=3,35$) gerçekleştirmektedir. Velilerin, okulu ziyaretlerinin öğretmenin isteği üzerine olup olmadığı ile ilgili olarak veli öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli-öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olmadığı görülmüştür ($t_{0,05}= 1,183$, $p>0,05$).

Veli ve öğretmenleri veli toplantılarının içeriği hakkındaki görüşlerinin karşılaştırılması için t-testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre; öğretmenlerin toplantılarda, öğrencilerin başarı durumu hakkında bilgi vermesi ile ilgili veli -öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olmadığı görülmüştür ($t_{0,05}=-1,097$, $p>0,05$). Öğretmenlerin, toplantılarda okulun mali durumunun kötü olmasından dolayı ekonomik yardım istemesi ile ilgili veli- öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=-3,839$, $p<0,05$). Buna göre veliler toplantılarda çoğunlukla ($\bar{X}=2,25$) ekonomik yardım istendiğini düşünürken, öğretmenler ara sıra ($\bar{X}=2,92$) ekonomik yardım istendiği görüşündedir. Bu konuda öğretmenler velilere göre daha olumlu düşünmektedir. Ekonomik yardım istenmesi konusunda velilerin bu tarz düşünceleri ağırlık kazanmaya devam ederse, zamanla veli toplantılarını ekonomik amaçlı toplantılar olarak görme ve toplantılara katılmama durumlarına rastlamak mümkün olabilir. Bu da iş birliği ve iletişim sürecini olumsuz etkileyecektir. Öğretmenlerin toplantılarda, öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında bilgi vermesi ile ilgili veli-öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=2,990$, $p<0,05$). Buna göre veliler çocuklarının sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında çoğunlukla ($\bar{X}=2,21$), bilgilendirildiklerini düşünmektedir. Öğretmenler ise bu konuda velileri her zaman ($\bar{X}=1,72$), bilgilendirdiklerini düşünmektedir. Velilerin, çocukların gelişim süreçleri hakkında bilgilendirilmesi, öğrencilerin sağlıklı bir gelişim dönemi geçirmesi açısından çok önemlidir. Okul yönetiminin ve öğretmenlerin bu konuya özen göstermesi ve velileri çeşitli toplantılarla ve konferanslarla bilgilendirmeleri önem taşımaktadır. Veliler çocukların gelişim dönemleri hakkında ne kadar çok bilgi sahibi olursa çocuklarına o kadar çok yardımcı olacak ve dolayısıyla bundan öğretmenler ve okul fayda göreceklerdir. Öğretmenlerin, velileri çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda bilgilendirmesi ile ilgili veli-öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=4,46$, $p<0,05$). Buna göre veliler, çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda çoğunlukla ($\bar{X}=2,30$), bilgilendirildiklerini düşünürken, öğretmenler velileri, çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda her zaman ($\bar{X}=1,52$), bilgilendirdikleri görüşündedir. Toplantılarda okul- aile birliği tarafından toplanan paraların nasıl kullanıldığı hakkında bilgi verilmesi ile ilgili veli -öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olmadığı görülmüştür ($t_{0,05}=-1,95$, $p>0,05$). Toplantılarda, okul ile alınacak kararlar hakkında velilerin görüşlerinin alınması ile ilgili veli öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=2,022$, $p<0,05$). Buna göre veliler toplantılarda, okul ile alınacak kararlar hakkında ara sıra ($\bar{X}=2,87$), bilgilendirildiklerini belirtmiştir. Öğretmenler ise okulla ilgili alınacak kararlar hakkında velilerin görüşlerini çoğunlukla ($\bar{X}=2,43$), aldıklarını düşünmektedir. Toplantılarda,

velilerin çocukları hakkındaki görüşlerinin istenmesi ile ilgili veli öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan t-testi sonrasında veli ve öğretmen görüşlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür ($t_{0,05}=3,27$, $p<0,05$). Buna göre veliler toplantılarda çocukları hakkındaki görüşlerinin çoğunlukla ($\bar{X}=2,23$) alındığı görüşündedir. Öğretmenler ise velilerin, çocukları hakkındaki görüşlerini her zaman ($\bar{X}=1,62$) aldıklarını düşünmektedir. Öğretmenler velilere göre daha olumlu düşünmektedir.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda; okul- aile iş birliği çalışmalarının ne düzeyde olduğuna ilişkin İlkokul öğretmeni, veli ve öğrencilerinin görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında sonuçlara yer verilmiştir.

Veliler, çocuklarıyla ilgili bir problem olduğunda okulu her zaman ziyaret etmektedir. Öğretmen grubuna göre ise velilerin bu konudaki kendilerini ziyaretleri çoğunlukla gerçekleşmektedir. Veliler, çocuklarının başarı düzeyini öğrenmek ve arttırmak amacıyla öğretmenleri çoğunlukla ziyaret etmektedir. Veliler, çocuklarının okula devam durumunu öğrenmek amacıyla okulu, ara sıra ziyaret etmektedir. Öğretmen grubuna göre, veliler çocuklarının devam durumunu öğrenmek için kendilerini ara sıra ziyaret etmektedir. Veliler, çocuklarının okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek amacıyla öğretmenleri çoğunlukla ziyaret etmektedir. Öğretmenlere göre, velilerin bu konudaki ziyaretleri ara sıra gerçekleşmektedir. Veliler, okulu ve öğretmenleri, çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla çoğunlukla ziyaret etmektedir. Öğretmenlere göre, veliler çocuklarının okul disiplinine uyumunu sağlamak amacıyla kendilerini ara sıra ziyaret etmektedir. Velilerin, öğretmenlerle görüşmeleri, öğretmen grubuna göre çoğunlukla kendi istek ve davetleri üzerine gerçekleşmektedir; Velilere göre bu etkinlik ara sıra onların istek ve daveti üzerine olmaktadır. Sonuçlara bakıldığında, velilerin okulu ziyaretlerinin çoğunlukla gerçekleştiği görülmektedir. Öğretmen grubu yapılan ziyaretleri, velilere göre daha yetersiz bulmaktadır.

Veli ve öğretmenlerin, veli toplantılarının içeriği hakkındaki sorulara verdikleri cevaplardan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenler, toplantılarda öğrencilerin başarı durumları hakkında her aman bilgi vermektedir. Veli toplantılarında ekonomik yardım istenmesi konusunda; veli ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Toplantılarda öğretmenlere göre ara sıra yardım istenirken, velilere göre çoğunlukla ekonomik yardım istenmektedir. Öğretmenler, toplantılarda öğrencilerin sosyal ve psikolojik gelişimleri hakkında aileleri her zaman bilgilendirdiklerini söylemekte, veliler ise bu konuda çoğunlukla bilgilendirildiklerini ifade etmektedir. Öğretmenler bu konudaki görevlerini tamamen yerine getirdiklerini düşünse de velilere göre bu durum daha yetersiz görülmektedir. Öğretmenler, velilere çocuklarının derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda alınacak tedbirler hakkında her zaman bilgi verdiklerini düşünürken, veliler bu konudaki açıklamaların çoğunlukla yapıldığı görüşündedir. Velilere göre bu konudaki açıklamalar daha az yapılmaktadır. Öğretmenler, toplantılarda okul-aile birliği tarafından kullanılan paraların nasıl kullanıldığını çoğunlukla açıklamaktadır. Öğretmenler, okul ile ilgili alınacak kararlar velilerin görüşlerini çoğunlukla almaktadır. Velilere göre, okul ile ilgili alınacak kararlarda görüşleri ara sıra istenmektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerle ilgili veli görüşlerini alması konusunda da öğretmen ve veli görüşleri arasında farklılık vardır. Öğretmenler, çocukları hakkında karar verirken her zaman velilerin görüşünü aldığını ifade ederken, veliler bu konudaki görüşlerinin çoğunlukla alındığını ifade etmiştir. Sonuçlara bakıldığında, veli toplantılarında yapılanlar hakkında öğretmenler velilere göre daha olumlu düşünmektedir.

Velilerin, öğretmen ve okuldan beklentilerine ilişkin sorulara verdikleri cevaplardan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Veliler, çocuklarının akademik başarısı hakkında bilgi sahibi olmak istemektedirler. Velilerin, öğretimsel amaçlar ve yönetim süreçleri hakkında bilgi sahibi olmak istedikleri görülmüştür. Okulda yapılan değişimler hakkında bilgi sahibi olmak istemektedirler. Çocuklarının, derslerine nasıl yardımcı olacakları konusunda öğretmenlerin yardımını beklemektedirler. Çocuklarına yeterli özen ve dikkatin gösterilmesini, gerekli bilgi ve becerilerin öğretilmesini istemektedirler. Veliler, okulda düzenlenecek çalışmalara çoğunlukla davet edilmek istemektedirler. Çocuklarının girişimleri için, cesaretlendirilmesini ve desteklenmesini beklemektedirler. Öğretmenlerin, kendini ve zamanını öğrencilere

adamasını beklemektedirler. Veliler, Görüşme ve toplantılarda güle yüzle karşılanmak ve toplantılarda kendilerine yeterli zamanının ayrılmasını beklemektedir. Veliler, okul ve eğitim süreçlerine ilişkin sorumluluklarının neler olduğunu bilmek istemektedir.

Veli tutumlarına ilişkin, sorulara öğretmenlerin verdikleri cevaplardan aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenler, velilerin çocuklarının gelişimsel özelliklerini öğrenerek uygun almaları durumunu ara sıra gerçekleştirdiğini düşünmektedir. Veliler, okul yönetimini ve öğretmenleri çok desteklememektedir. Çocuklara evde uygun ders çalışma ortamının sağlanması, okulda verilen derslerin evde tekrarı açısından çok önemlidir. Veliler, çocuklarının ders çalışabilmeleri için çoğunlukla uygun ortam sağlamaktadır. Çocuklarının istenmeyen davranışlarının ortadan kaldırılması için veli ve öğretmenlerin birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Öğretmenlere göre, veliler çocuklarının istenmeyen davranışlarının ortadan kaldırılması için çoğunlukla kendileri ile iş birliği yapmaktadır. Öğretmenler, velilerin çocuklarının ödevlerini düzenli olarak yapıp yapmadığını sürekli olarak kontrol etmediğini düşünmektedir. Veliler ödevleri ara sıra kontrol etmektedir. Öğretmen görüşlerine göre, veliler öğrencilerin ders başarılarına daha çok önem vermektedir. Çocukların sosyal ve psikolojik gelişimleri ise veliler için ara sıra önemlidir. Ders materyalleri gerek evde gerek okul çalışmalarında eğitimin kalitesini yükselten araç- gereçlerdir. Öğretmen görüşlerine göre, sınıf içinde öğrenciden istenen ders materyalleri aile tarafından çoğunlukla temin edilmektedir. Toplantılarda, öğretmenlerin söylediklerini dikkate alınması ve uygulamaya geçirilmesi evde ve okulda tutarlılığın sağlanması için önemlidir. Öğretmenler, toplantılarda söylediklerinin veliler tarafından çoğunlukla önemsendiğini ifade etmiştir. Öğretmenler velilerin tutum ve davranışları ile ilgili olarak önemli ölçüde bir problemle karşılaşmamaktadır.

Öğrencilere sorulan sorulara verilen cevapların sonuçları aşağıdaki gibidir. Öğrenciler ara sıra veli toplantılarına katılmak istemektedir. Öğrencilere, toplantılardan önce toplantıların içeriği hakkında bilgi vermek onların güvenini kazanmak için gerekmektedir. Öğrencileri bu toplantılar katmak da güvenin artmasına sebep olacaktır. Öğrencilere göre öğretmenler, toplantı içeriği hakkında ara sıra bilgi vermektedir. Öğrenciler veli toplantılarından sonra, velilerin kendilerine gerekli açıklamaları yaptığını belirtmiştir. Çocuklar sosyal aktivitelere katılma konusunda velilerinden çoğunlukla destek görmektedir. Veliler toplantılardan sonra çocuklarına kızmaz. Öğrenciler, toplantılarda öğretmenlerinin hatalarını ara sıra kendilerine yüklediklerini düşünmektedir. Öğrenciler, velilerinin hatalarını, kendilerine yüklemediklerini düşünmektedir. Öğrencilere göre ara sırada olsa veliler sadece çocuklarının ders başarılarını önemsemektedir. Öğretmen grubu da öğrencilerle aynı fikirdedir. Veliler, ders başarılarının artması için çocuklarını güzel sözlerle teşvik etmektedir. Öğrenciler, toplantılarda başarılı oldukları yönlerinde konuşulduğunu düşünmektedir. Veliler veli toplantısı olduğunda bu toplantılara gitmek istemektedir ve bu durum öğrencilerin kendilerini değerli hissetmesini sağlamaktadır. Öğrenciler, öğretmen ve velilerin tutumlarına ilişkin olumsuz düşünce içinde değillerdir.

Bu bölümde, araştırmanın bulgularından yararlanılarak bazı öneriler geliştirilmiştir. Uygulamacıya yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir. Hangi toplumsal konumda olursa olsun, okul- aile iş birliği, velilerin bilinç düzeyleri ile ilgilidir. Bu nedenle velilere yönelik, aile eğitimi seminerleri düzenlenebilir. Bu seminerlerde iş birliğinin önemi vurgulanabilir, eğitimin önemi ailelere anlatılabilir. Yönetici ve öğretmenlere, okul- aile iş birliği konusunda hizmet içi programı uygulanabilir. Bu sayede konunun önemi öncelikle öğretmen ve yöneticilere kavratılmış olur. Veli toplantılarında maddi yardım istememeye özen gösterilmeli veliler bu konuda zorlanmamalıdır. Veli toplantılarının öğrencinin başarısı ve gelişimi için olduğu velilere anlatılabilir. Öğretmenlerle velilerin para konusunda muhatap olmamaları sağlanabilir. Çocukların, sosyal ve psikolojik gelişim süreçleri hakkında seminerler düzenlenebilir. Okulda yapılan çalışmalar, değişiklikler ve sınıf içi öğretim etkinlikleri konusunda velilerle iletişim kurularak, onların okula daha olumlu bakması sağlanabilir. Velilerin, okulla ilgili alınacak kararlarda görüşleri alınabilir. Bu velilerin, okula daha yakın durmalarına sebep olabilir. Sınıf düzeni ve kuralları, ev ödevleri, çalışma yöntemleri vb. konuların konuşulacağı toplantılara öğrencilerinde katılması sağlanabilir. Okul-aile birlikleri daha etkin kılınmalıdır. Bunun için, okul- aile birliğine formaliteden üye seçmek yerine, gönüllü ve iş gören insanlar seçilebilir. Ayrıca okul- aile birliğinin aldıkları kararların uygulanma derecesi okul yönetimi tarafından takip edilebilir. Veliyi okula çekebilmek için, kermes, yarışma tiyatro gibi farklı etkinlikler düzenlenebilir.

Bu araştırma, ilköğretim düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Bu konuda lise ve dengi okullar üzerinde araştırma yapılabilir. Araştırma sonuçları, anket yoluyla elde edilen verilerle sınırlıdır. Görüşme, gözlem ve diğer teknikler kullanarak da bu konuda bir çalışma yapılabilir. Toplumsal konum itibarıyla çok düşük veya da çok yüksek, eğitim, gelir ve meslek grupları üzerinde de böyle bir çalışma yapılabilir. Elde edilen sonuçlar anketteki maddelerin ölçtüğü bilgilerle sınırlıdır. Anket kapsamı genişletilerek de böyle bir araştırma yapılabilir.

REFERANSLAR

1. Öztürk, H. (2001). Belçika'da ve Türkiye'de Zorunlu Eğitim. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
2. Vural, B. (2004). Öğrencinin Başarısı İçin Aile- Okul Birlikteliği. İstanbul: Hayat Yayınları
3. Büyükkaragöz, S. V. d (1997). Eğitime Giriş, Eğitimin Temelleri. Konya: Güney Ofset
4. Özdemir, S. (2000). Eğitimde Örgütsel Yenileşme. Ankara: Pegem Yayınları
5. Aydın, M. (2000). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatipoğlu Yayınları
6. Pehlivan, İ. (1997). Okul Aile Katılımı. Yaşadıkça Eğitim Dergisi, 53, 4-7.
7. Büyükkaragöz, S., & Çivi, C. (1999). Genel Öğretim Metotları. İstanbul: Öz Eğitim Yayınları
8. Çelik, N. (2005). Okul Aile İşbirliğinde Yaşanan Sorunlar. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
9. Tutkun, Ö. (2003). Çocuğun Okul Dışı Zamanını Değerlendirmesinde Anne-Baba ve Okulun Sorumlulukları. A. M. Sünbül, (Ed.), Eğitime Yeni Bakışlar II. sayfa, 189-198. Ankara: Mikro yayınları
10. Kaplan, S. (2002). İlköğretim Okulları I.Kademe Okul-Aile İşbirliği Mevcut Durumu ve Bir Model Önerisi. Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
11. MEB. (29. 07. 1965). Okul-Aile İş birliği. Tebliğler dergisi, 29.07.1965, Sayı: 1363.
12. Duman, N. (2005). Okul Aile İş birliği, Aileler Okula Gidiyor. İstanbul: Morpa Yayınları
13. Sarıtaş, M. (2004), Öğretmen Veli Görüşmelerinin Yönetimi
14. Demirbulak, D. (2000). Veli ve Öğretmen Görüşmeleri ile İlgili Bir Çalışma. Milli Eğitim Dergisi, 2000, s.146.
15. Bilgin, M. (1991). Okul ile Ailenin İşbirliği ve Sorunları. İzmir I.Eğitim Kongresi Bildirileri, 25-26-27 Kasım 1991.
16. Kazak, E. (1998). Okul-Aile İş birliği ve Sorunları. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
17. Çeviş, M. (2002). Denizli Merkez İlköğretim Okullarındaki Okul-Aile İşbirliğinin Yönetimi, Öğretmen ve Veli Tarafından İdeal ve Pratik Düzeyde Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
18. Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım